

det vilde være det bedste, hvis man lod Staten købe saa stort et Stykke, som man ansaa for tjenligt til Formaalet, og som var nødvendigt for at kunne tilfredsstille det Behov for Mergel, som der vil være i alt Fald i en overskuelig Fremtid, og at der saa dannede sig et Andelsselskab, som maatte bestaa udelukkende af Mergelforbrugere, thi ellers blev det ikke noget rent Andelsselskab og kunde ikke bringe et Andelsselskabs virkelige Goder. Det skulde ikke være et Aktieselskab, det skulde kun bestaa af dem, som skulde bruge Mergel til deres Jord. Ligesom et Andelsmejeri ikke har andre Medlemmer end dem, som levere Mælk dertil, saaledes skulde dette Andelsselskab ikke have andre Medlemmer end dem, som tage Mergel til Forbrug ved Dyrkning af deres Ejendomme.

Det ærede Medlem for Københavns Amts 2den Valgkreds (K. M. Klausen) omtalte i Eftermiddags, da han fraraadede at gaa andre Veje, Damholt-Hodsager Mergelbane og fremhævede den som et afskrækkende Eksempel paa et Andelsforetagende. Den er nu neppe noget rent Andelsforetagende, men i alt Fald noget hen derimod. Det ærede Medlem har imidlertid der ikke været opmærksom paa, at Grunden til, at Damholt-Hodsager Mergelbane-Selskab for Øjeblikket staar saa daarligt, som det gør, ikke er den, at det er et Andelsselskab, men det er helt andre Grunde, navnlig den ganske gode Grund, at Mergelen er sluppen op. Ethvert Mergelselskab vil jo være til meget liden Nytte i det Øjeblik, dets Mergellejer ikke mere yde Mergel. Der er igen en Ting, som taler meget stærkt for, at Staten kom til at eje Mergellejerne. Havde Staten i sin Tid købt Mergellejerne ved Damholt og Selskabet kun staaet som Bruger paa visse Betingelser, vare disse Vanskeligheder ikke indtrufne. Hvad der taler for, at man nu eftergiver Selskabet en Del af det sidste af dets Skyld, er den Omstændighed, at dette Anlæg var det første af sit Slags her til Lands, og Følgen var, at i de første Aaringer havde de taget fejl ved Anlægget og maatte lave hele Banen om i Løbet af nogle faa Aar. Men efter at de havde faaet eftergivet nogle og 60,000 Kr., som det ærede Medlem ganske rigtig bemærkede i Eftermiddags, betalte de i nogle Aar, saaledes at deres Gæld fra nogle og 30,000 Kr. gik ned til 26,000, og det var ikke i den Tid, at de stiftede ny Gæld. Nej, i den Tid var der Mergel, men derefter begyndte Mergelen at slippe op, og der var saa megen Jord over den, at Omkostningerne ved at komme ned til den

bleve altfor store. Det var Grunden til, at Stillingen blev saa daarlig, som den blev, og navnlig da Mergelen til sidst slap helt op, var det selvfølgelig aldeles umuligt for Selskabet at gennemføre noget. Der synes jeg dog ikke, Andelsselskabet særlig har Skylden, eller at man kan bebrejde det noget, thi det var Hedeselskabet, der i sin Tid indestod for, at der var Mergel nok i en uoverskuelig Fremtid. Jeg haaber, at Undersøgelserne ved Kjølens ville vise, at Lejerne der ere dybere og af bedre Beskaffenhed, og at man kan være sikker paa, at der virkelig der er Mergellejer af den Udstrækning, som den ærede Ordfører nævnte i Eftermiddags, men absolut sikkert er det dog neppe, og af den Grund mener jeg ogsaa, at det var rigtigere, at Staten ejede Lejet, og at det saa blev et virkeligt Andelsforetagende, bestaaende udelukkende af Mergelforbrugere efter nærmere af Selskabets Bestyrelse og Regeringen fastsatte Regler, som kom til at udnytte det.

Med andre Ord, jeg maa fraraade Vedtagelsen af Forslaget, fordi jeg ikke kan stemme for den Anmærkning, som er stillet til det under Nr. 53. Det er kun selve Hovedforslaget, som jeg i Realiteten billiger, og jeg kan ikke tro, at det kan vedtages her, i hvert Fald maatte det da være ved delt Afstemning, og det er et Spørgsmaal, om den højtærede Minister og Finansudvalget og den ærede Ordfører paa dette Tidspunkt ville gaa ind paa en saadan Omstilling. Det, det gælder om, er at faa Mergellejer, maaske man ad anden Vej ved en Tillægsbevilling f. Eks. kunde faa Midler til at sætte sig i Besiddelse af dem. Jeg maa derfor, endskønt jeg er enig i selve Hovedspørgsmaalet, tilraade, at man stemmer mod Forslaget.

Pinstrup: Ovre i Jylland have vi et gammelt Ord, der siger: Der skal mere til at køre en Plov end at sige: Hov. Det Ord kom jeg til at tænke paa under Finanslovens 2den Behandling, da vi hørte de ærede Medlemmer for Københavns Amts 2den Valgkreds (K. M. Klausen) og Københavns 10de Valgkreds (Knudsen) holde deres sagkyndige Foredrag om Hedeopdyrkning. Det var ret ejendommeligt, men jeg vil ikke just sige belærende. Det var ret mærkeligt for os, der praktisk have haft med Hedeopdyrkning at gøre, at høre disse to ærede Medlemmer holde dette Foredrag og f. Eks. høre det ærede Medlem for Københavns 10de Valgkreds fortælle, hvorledes han havde studeret jyske Hedelandbrug, hvorledes man der skræller